

Системи за следење, известување и верификација (МРВ) на политики и мерки за ублажување на климатски промени на институционално ниво

М-р Методија Димовски, независен консултант за климатски промени

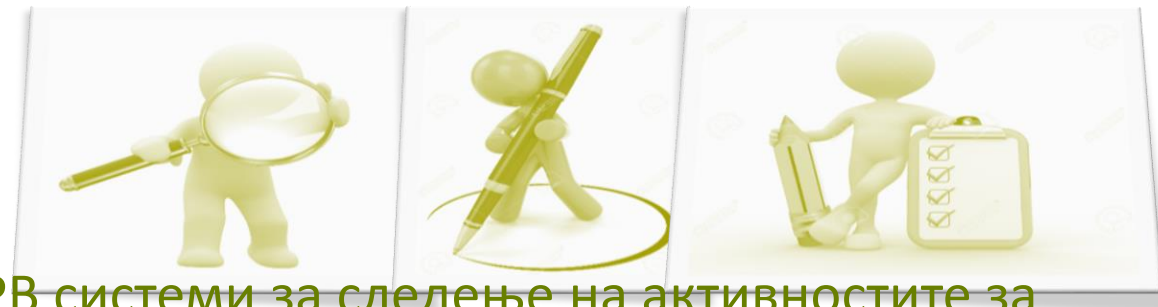

СОДРЖИНА

- Вовед
- Законска и институционална основа за следење и известување
- Електронски системи за следење и известување
- Препораки за воспоставување на систем за МРВ на политиките и мерките за ублажување на климатските промени во Македонија

ВОВЕД

- **Задача – Мапирање на постоечки релевантни МРВ системи за следење на активностите за ублажување**
 - Дали такви системи постојат,
 - На кој начин се следи спроведувањето на активностите
 - Дали се известува за тоа, кому и колку често се прави тоа и
 - Дали постои одреден начин на верификување на тие известувања
- **Методолошки пристап**
 - канцелариско истражување, и
 - индивидуални интервјуа со релевантни и одговорни чинители во институциите и организациите
- **Цел на ваквиот пристап**
 - идентификување на законски обврски за воспоставување на системи за следење и известување и состојба со нивното практично спроведување
 - идентификување на институциите или организациите, кои се задолжени за спроведување на одредена конкретна активност, начинот на кој тие институции / организации го следат спроведувањето, кому и како известуваат за тоа, како се верификуваат информациите и податоците, итн.

ЗАКОНСКА И ИНСТИТУЦИОНАЛНА ОСНОВА ЗА СИСТЕМИ ЗА МРВ (I)

□ Закон за животна средина

- уредено прашањето за следење на антропогените емисии по извори и понори на стакленички гасови
- нема подетално регулираност на прашањето за МРВ на политики и мерки
- Во Првиот двогодишен извештај за климатски промени предложени институционални аранжмани и процеси за следење, известување и верификација (МРВ) на активностите за ублажување во Македонија, вклучително и предлози за законско уредување на ова прашање

ЗАКОНСКА И ИНСТИТУЦИОНАЛНА ОСНОВА ЗА СИСТЕМИ ЗА МРВ (II)

□ Сектор снабдување со енергија

— Закон за енергетика

- > ги уредува, иако нецелосно прашањата за следењето, известувањето и верификацијата на спроведувањето на стратешките документи, вклучувајќи ја и институционалната надлежност
- > Стратегија за развој на енергетиката во Република Македонија
 - Правилник за енергетски биланси и енергетска статистика - покрај содржината и начинот на изработување на енергетскиот биланс, ги пропишува содржината, начинот и рокот на доставување на податоците потребни за изработка на Стратегијата, како и за изготвување и следење на остварувањата на Програмата за реализација на Стратегијата
- > Стратегија за искористување на обновливите извори на енергија во Република Македонија и Акционен план за обновливи извори на енергија
 - начинот и рокот на доставување на податоците потребни за изработка на двегодишниот извештај за спроведување на АП, не е пропишана со закон или подзаконски акт, а согласно Договорот за ЕнЗ, извештајот се подготвува според шаблонот препорачан од ЕК, во согласност со член 22 од Директивата 2009/28/ЕЦ

ЗАКОНСКА И ИНСТИТУЦИОНАЛНА ОСНОВА ЗА СИСТЕМИ ЗА МРВ (III)

□ Сектор згради

— Закон за енергетика

- > ги регулира надлежностите и обврските на ЕЛС, на снабдувачите со енергија и на лицата од јавниот сектор
- > Стратегија за енергетска ефикасност во Република Македонија утврдува конкретни политики а нејзината реализација е операционализирана со:
 - Национален акционен план за енергетска ефикасност
 - содржи и анализа и извештај за спроведување на мерките и активностите од претходниот акционен план, потребни средства за реализација на новите предложени мерки и активности, како и носители на истите
 - Следењето на спроведувањето на мерките и активностите е доверено на Агенцијата за енергетика на Република Македонија
 - Нема закон или подзаконски акт, за содржината, начинот и рокот на доставување на податоците потребни за изработка на годишниот извештај за спроведување на НАПЕЕ
 - Правилник за информацискиот систем за следење и управување со потрошувачката на енергија кај лицата од јавниот сектор

ЗАКОНСКА И ИНСТИТУЦИОНАЛНА ОСНОВА ЗА СИСТЕМИ ЗА МРВ (IV)

❑ Закон за железничкиот систем

- Национална транспортна стратегија за периодот 2007 – 2017 година и
- Национална програма за железничка инфраструктура за периодот 2014-2016 година
 - > Нема пропишана методологија за подготовка на годишниот извештај, ниту пак воспоставување на систем за следење и известување за реализацијата на годишната програма за финансирање на железничката инфраструктура

❑ Закон за возила

- ги уредува прашањата за пуштање на пазарот и почеток на употреба на возила, регистрацијата и техничката исправност, како и регистарот на податоци за возилата,
- нема подзаконски акт за формата, содржината и начинот на водење на регистарот, но и начинот на внесување и издавање на податоци

ЕЛЕКТРОНСКИ СИСТЕМИ ЗА СЛЕДЕЊЕ И ИЗВЕСТУВАЊЕ (I)

- Систем за подготовка на енергетски биланс
- Платформа за мониторинг и верификација
- ExCITE
- Веб платформа за следење на функционирањето на енергетските пазари
- Следење на емисиите од индустријата – ЕМИ
- Регистар на возила

ЕЛЕКТРОНСКИ СИСТЕМИ ЗА СЛЕДЕЊЕ И ИЗВЕСТУВАЊЕ (II)

❑ Систем за подготовка на енергетски биланс

- софтверска алатка, изработена согласно Правилникот за енергетски биланс и енергетска статистика,
- треба да обезбеди делумна автоматизација на прибирањето на податоците, потребни за изработка на Енергетскиот биланс на државата
- треба да почне да се употребува од 2018 година
- алатката ќе прибира податоци за емисиите на стакленичките гасови во kt CO₂, но збирно по типови на енергенти: јаглени, сурова нафта, моторен бензин, дизел и гориво за ложење, ТНГ, мазут, керозин и природен гас

ЕЛЕКТРОНСКИ СИСТЕМИ ЗА СЛЕДЕЊЕ И ИЗВЕСТУВАЊЕ (III)

□ Платформа за мониторинг и верификација (МВП)

- софтверска алатка за ефикасно следење на спроведувањето на мерките и активностите од НАПЕЕ
- Платформата ќе служи како регистар на реализирани проекти
- ќе ги содржи следните податоци:
 - > општи податоци,
 - > заштеди на енергија [KWh] и CO₂ [t], и
 - > трошоци и податоци од пресметки
- ќе ја користи АЕРМ, но ќе биде инсталирана на сервери на МЕ

ЕЛЕКТРОНСКИ СИСТЕМИ ЗА СЛЕДЕЊЕ И ИЗВЕСТУВАЊЕ (IV)

□ ExCITE

- софтверска алатка развиена во 2010 година, врз основа на добрите практики за следење на потрошувачката на енергија во општините,
- била инсталирана на ИТ платформата на ЗЕЛС
- Во 2013 година, нова верзија на алатката, целосно прилагодена на Правилникот за информациски систем
- во базата на податоци прибирани се информации за:
 - > општи податоци
 - > градежни податоци
 - > топлински податоци
 - > податоци за осветлување
 - > податоци за јавно осветлување
- Може да генерира различни извештаи, вклучувајќи:
 - > индикатори за специфична емисија на CO₂ (кгCO₂/m²)
 - > општ и поединечен извештај за емисија на стакленички гасови од зграда или градежна единица и јавното осветлување и други извештаи.

ЕЛЕКТРОНСКИ СИСТЕМИ ЗА СЛЕДЕЊЕ И ИЗВЕСТУВАЊЕ (V)

- ❑ Веб платформа за следење на функционирањето на енергетските пазари
 - алатка за следење на енергетскиот пазар во Македонија
 - Развиена од РКЕ во текот на 2016 година
 - Алатката е базирана на Microsoft® Excel, а ќе биде поддржано од интерфејс веб портал
 - се наоѓа во фаза на тестирање и нејзино официјално користење се очекува од почетокот на 2018 година

ЕЛЕКТРОНСКИ СИСТЕМИ ЗА СЛЕДЕЊЕ И ИЗВЕСТУВАЊЕ (VI)

❑ Следење на емисиите од индустријата – ЕМИ

- софтверската алатка која треба да им овозможи на индустриите да ги исполнат законските обврски за известување за годишните емисии на стакленички гасови и загадувачки материји во воздухот
- Алатката се состои од различни обрасци погодни за различни видови на индустриско производство (металургија, производството на минерали, керамика итн.)
- Претставува оперативна база на податоци од индустрискиот сектор, за подготовка на три инвентари кои се одговорност на МЖСПП
 - > Инвентар на стакленички гасови,
 - > Катастар на загадувачи на воздухот и
 - > Катастар на загадувачи

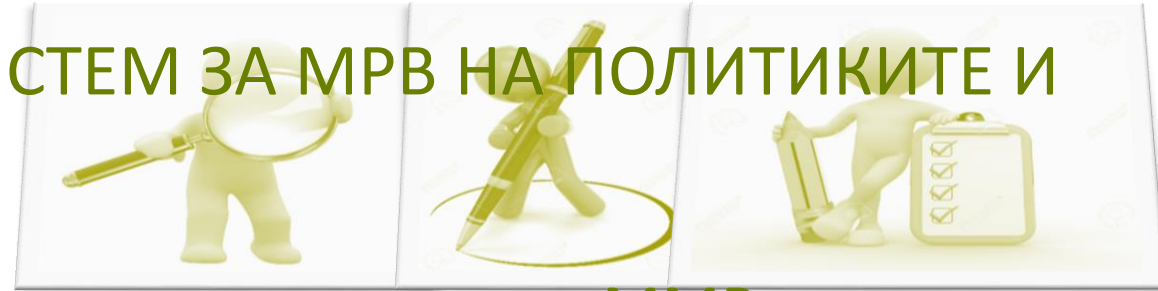
ЕЛЕКТРОНСКИ СИСТЕМИ ЗА СЛЕДЕЊЕ И ИЗВЕСТУВАЊЕ (VII)

❑ Регистар на возила

- Сегашниот систем за следење на состојбите со возниот парк, односно Регистарот на возила е исклучително застарен, комплексен и затворен
- Но, постоечкиот систем обезбедува многу технички информации, вклучително и информација за фабрички одредената односно измерена емисија на CO₂.
- во тек се активности за нов Правилник за регистар на возила, со кој треба да се воспостави и нов електронски регистар на возила, во кој ќе се прибираат податоци од постапката за регистрација, вклучувајќи и технички преглед, но и податоци од постапката за одобрување и идентификација
 - > можност податоците да бидат достапни преку он-лајн врска и до МЖСПП

ПРЕПОРАКИ ЗА ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА СИСТЕМ ЗА МРВ НА ПОЛИТИКИТЕ И МЕРКИТЕ ЗА УБЛАЖУВАЊЕ (I)

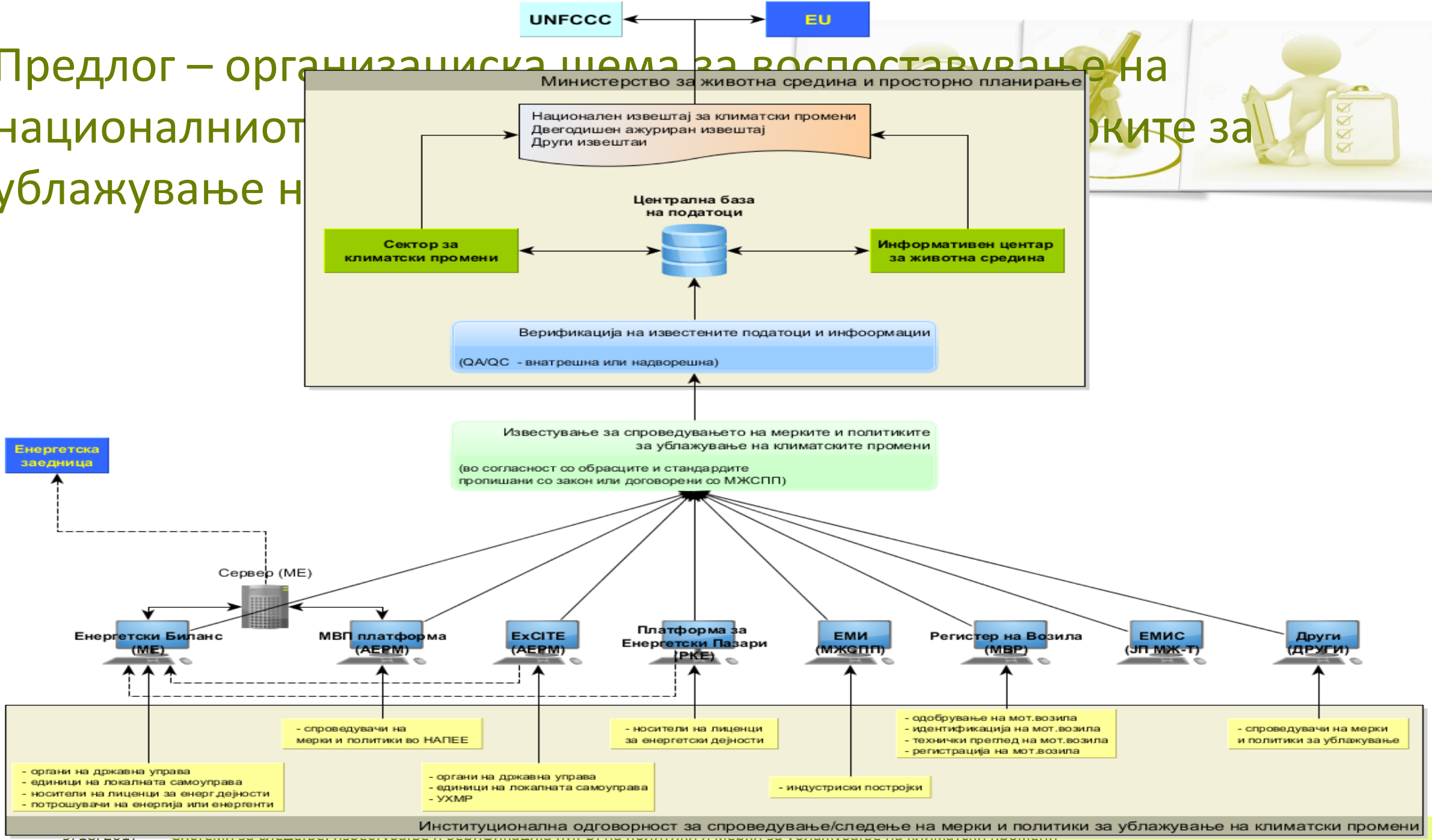
❑ Заеднички именител за МРВ системите, може да претставува ММР Регулативата на ЕУ

- Македонија мора веднаш да пристапи кон прилагодување на националното законодавство со цел да се усвојат одредбите на оваа Регулатива

❑ Две алтернативи:

- Прва – веднаш да се подготви измена на Законот за животна средина, која целосно ќе ја усвои Регулативата 525/2013, така како што е прилагодена од страна на ЕнЗ
 - > паралелно со изработката на измената на Законот, треба да се подготви и подзаконски акт со кој ќе се усвојат детално методологиите и барањата за воспоставување на националниот МРВ систем
- Втора – веднаш да се започне процес на подготовка на интегрален закон за климатска акција, во кој, покрај другите прашања, ќе бидат уредени и обврските за воспоставување на МРВ системот

Предлог – организациона шема за воспоставување на националниот уоблажување на

БЛАГОДАРАМ НА ВНИМАНИЕТО!

За повеќе информации, обратете се на

dori.moeppgovmk@gmail.com или

Metodija.Dimovski@gmail.com